

TÁRCZA.

JELENTÉS

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM SZÉCHÉNYI ORSZÁGOS KÖNYV-
TÁRA ÁLLAPOTÁRÓL AZ 1911. ÉV HARMADIK NEGYEDÉBEN.

I.

A *nyomtatványi osztály* anyaga az elmúlt évnegyedben kö-
teles példányokban 3135 drb, ajándék útján 96 drb, vétel
útján 180 drb, áttétel útján 4 drb, összesen 3415 drb nyomtat-
vánnyal szaporodott. Ezenfelül kötelespéldányok czimén be-
érkezett alapszabály 439 drb, falragasz 2113 drb, gyászjelentés
1774 drb, hivatalos irat 162 drb, műsor 362 drb, perirat 9 drb,
szinlap 2572 drb, zárszámadás 239 drb, különféle 728 drb,
összesen 8398 drb apró nyomtatvány. Vételre 1792:29 koronát
és 81 márkát fordítottunk.

A nyomtatványi osztályt ajándékaikkal a következők gya-
rapították: Baros Gyula (2 drb), Bibliotheca nacional de Rio de
Janeiro (6 drb), özv. Bodon Józsefné (Rimaszombat, 3 drb),
Borsod-Miskolci Múzeum-Egyesület (Miskolcz), Bozóky Ferencz
(Nagyvárad), Budapesti kir. orvosegyesület (2 drb), Concordia
(Wien), Dunamelléki ref. egyházkerület (2 drb), Feministák egye-
sülete, Földművelésügyi miniszterium (3 drb), Fridrich János
(Nógrádverőcze), Gulyás Pál, Gyóry Tibor, Handelsministerium
(Wien, 2 drb), Igazságügyminiszterium (3 drb), Kais. Akademie
der Wissenschaften (Wien, 5 drb), Képviselőházi iroda (9 drb),
Kolozsvári tud. egyetem rektora (2 drb), Königl. Universitäts-
Bibliothek (Uppsala), Könyves Tóth Mihály (Debreczen, 3 drb),
Kurverwaltung (Franzensbad), Lamberger Béla, Library of Con-
gress (Washington, 12 drb), Lukasz József, M. kir. földtani inté-
zet, M. kir. közp. statisztikai hivatal, M. kir. orsz. meteorologiai
és földm. intézet (2 drb), M. kir. posta- és távirada vezérigaz-
gatóság, Magyar Jogászegylet, Magyar Könyvszemle szerkesztő-
sége, Magyar Tudományos Akadémia (2 drb), Márki Sándor
(Kolozsvár), Ministre de l'instruction publique (Paris), Némäti
Kálmán, The New-York public library, Orsz. Széchényi-Szövet-
ség, Óvári Ferencz (Veszprém), Pap Károly (Debreczen), Peabody
Institute (Baltimore), Popovici József, Puky Andor (Kassa),
Sackett W. Henry (New-York 2 drb), Saskeöy József, Secretary

of the gypsy lore society (Liverpool), Szabadság szerkesztősége, Szalay Imre, Thallóczy Lajos, Vásárhelyi Ilona (2 drb), Vladár Róbert.

Nevezetesebb szerzemény: Jacobi Alting Fundamenta punctuationis linguae sacrae. Claudiopoli 1698. (Ajándék.)

A könyvtár helyiségeiben 1882 egyén 5027 kötet nyomtatványt használt, kikölesönzés útján pedig 417 egyén 953 kötetet.

Az elmúlt évnegyedben 1405 munkát osztályoztunk, a melyekről 2068 czédula készült.

A köteles példányok átvételére berendezett helyiségbe a negyedév folyamán 1080 csomag érkezett; ugyaninnen 1115 levelet expedáltunk, a miből 722 reklamálás volt.

Végül megemlítjük, hogy szeptember hó folyamán a tisztviselők és a gyakornokok egy része a revízió alkalmával észrevett hibák kijavításával volt elfoglalva.

II.

A *hírlaptár* gyarapodása: kötelespéldányok 550 évfolyam 16.508 száma (ezek közül számonként jött 6096 sz.); ajándék: 2 évf. 5364 szám; áttétel: 271 szám; vásárlás: 757 szám; összesen 552 évf. 27.996 szám.

Vásárlás: Vachtel Gyula antiquariustól 15 korona («Der Ungar» 1845—47-ki évf.). — Ajándékozók: Britz János és Ritter Lajos (a kézirat gyanánt ny. «Abendblatt des Alt-Pester Gemeindeboten» számaival), Tóth Margit (Csejthén, a «Magyar Kurir» és az augsburgi «Allgemeine Zeitung» évf.), a Délamerikai Egyesült Köztársaságok Nemzeti Könyvtára, Budapest Székesföv. Könyvtára.

Az évnegyed folyamán a könyvtárban 262 olvasó 616 kötetet, 20 olvasó pedig a házonkívül 35 kötet hírlapot használt; ez összesen 282 olvasó, 651 kötet.

Átnéztük 552 évf. 21.900 számát. Beköttettünk 235 hírlap-kötetet.

A nyomdai kimutatással érkezett kötelespéldányokat a gyarapodási naplóba jegyeztük, a nyilvántartó czédulakatalogusba vezettük és a számonként küldött hírlapokkal együtt betürendbe osztályozva elhelyeztük. A csomagküldeményben hiányzott számokat azonnal megreklamáltuk és följegyeztük, de időnként a bekötés alá rendezéskor is történt reklamálás.

III.

A *kézirattár* az 1911. év harmadik negyedében ajándék útján 3 újkori kézirattal és 3 irodalmi levéllel, vétel útján 4 újkori kézirattal, 30 irodalmi levéllel, 13 irodalmi analektával,

94 zenei kézirattal és 2 zenei levéllel, áttétel útján 1 újkori kézirattal és 3 irodalmi analektával, összesen 153 darabbal gyarapodott. Vételre 527 koronát és 40 márkát fordítottunk. Ajándékozók voltak özv. Horn Antalné és Vásárhelyi Ilma.

A szerzett anyaggal elsősorban a zenei gyűjtemény szaporodott: Liszt Ferencz két érdekes levele, Rózsavölgyi Márk három zeneműve s a híres tenorista, Stéger Ferencz hagyatéka van köztük, benne a művész naplója, melyet szerepeiről vezetett. Becses szerzemények továbbá Csiky Gergely «Az ellenállhatatlan» című vígjátékának eredeti kézírata és Szilágyi András ev. ref. lelkész naplója a XVII. század végéről. Az irodalmi levelestár a többi között Eötvös József, Jósika Miklós, Pulszky Ferencz leveleivel gyarapodott.

A kézírattár munkásságát főképen a mult negyedévi nagy szaporulat földolgozása vette igénybe, melyből a Gyulai-hagyaték teljesen föl van dolgozva.

Az évnegyed folyamán 49 kutató használt 239 kéziratot, 546 levelet és 38 analektát. Kikölcsönöztünk 5 esetben 7 kéziratot.

IV.

A *levéltár* törzsanyaga a lefolyt évnegyedben vétel útján 73 drb, ajándék útján 33 drb, letét útján 34, összesen 140 drb irattal gyarapodott.

A családi levéltárak száma a lefolyt évnegyedben egygyel, a báró Drozdik-család levéltárával gyarapodott, melyet özv. Procopius Pálné letéteményezett. Ezzel együtt a letéteményezett levéltárak száma 89-re emelkedett.

A már letéteményezett levéltárak közül kiegészítést nyert a gróf Forgách-levéltár, a család ghymesí ágának levéltárával, melyet gróf Forgách Károly letéteményezett. Továbbá a Görgey-levéltár Görgey Albert, a Sibrik-levéltár Sibrik Kálmán, a Szent-Ivány-levéltár Szent-Ivány Ferencz és a báró Bánffy-levéltár özv. báró Bánffy Dezsóné küldeményeivel.

A törzsanyag gyarapodásából 122 drb esik az újabbkori iratok csoportjára, 9 drb az 1848/49-es nyomtatványokéra és 9 drb a czímereslevelek csoportjára.

Vételre 860 koronát és 52 márkát fordítottunk.

A czímereslevelek gyűjteménye a következő darabokkal gyarapodott: 1. 1613 márczius 31. Pozsony. II. Ferdinánd czímereslevele Bockh János részére. — 2. 1622 július 20. II. Ferdinánd czímereslevele Szalay Mihály részére. — 3. 1635 február 8. Sopron. III. Ferdinánd czímereslevele Sailer János részére. — 4. 1659 május 6. Bécs. I. Lipót czímereslevele Raikhort Lőrincz részére. — 5. 1670 márczius 26. Bécs. I. Lipót czímereslevele

Struk András és Tamás részére. — 6. 1693 augusztus 6. Bécs. I. Lipót címereslevele Mayer Theobald Benedek részére. — 7. 1695. Princzfalussy János címerkérő folyamodványa. — 8. 1706 július 12. Bécs. I. József címereslevele Luczai János és László részére. — 9. 1741 október 28. Pozsony. Mária Terézia címereslevele Schwartner Márton részére. Azonkívül a családi levéltárak újabb gyarapodásában a következő címereslevelek: 1. 1617 márczius 8. Prága. II. Mátyás címereslevele Drozdik János részére. (Báró Drozdik-levéltár.) — 2. 1675 május 4. Laxenburg. I. Lipót grófi diplomája Forgách András részére. (Gr. Forgách-levéltár.) — 3. 1686 május 14. Prága. I. Lipót cseh nemesi oklevele Maholányi János részére (ugyanott). — 4. 1688 márczius 4. Bécs. I. Lipót címereslevele Szenthe Bálint részére (ugyanott). — 5. 1827 márczius 16. Bécs. I. Ferencz bárói oklevele Drozdik János Vilmos részére. (Báró Drozdik-levéltár.) — 6. 1835 április 1. Bécs. V. Ferdinánd címereslevele Procopius György részére. (Báró Drozdik-levéltár.)

A lefolyt évnegyed gyarapodásának feldolgozásán kívül folytattuk az Ocskay-iratok és a Türr-hagyaték feldolgozását. A Türr-hagyaték végleges rendezését befejeztük és most az egyes darabok sorszámozása van folyamatban. Az Ocskay-iratok borítékozása is megtörtént, jelenleg azoknak kiállítók szerinti feldolgozása van folyamatban, a mely munka a XVII. század közepéig haladt előre. Nem lehetett ellenben feldolgozni a családi levéltárak újabb gyarapodását, a mi a következő negyed-évre maradt.

A lefolyt évnegyedben 69 kutató 28.348 drb iratot használt s 8 térítvényre 725 drb iratot kölcsönöztünk ki.